

Espoon Itämeren toimenpideohjelma 2024–2028

Toimenpiteiden seuranta 2024

Espoon Itämeren toimenpideohjelma 2024–2028	1
Toimenpiteiden seuranta 2024	1
Meren kestävän käytön edistäminen	1
Espoon satamat.....	1
Luontoarvojen huomioiminen meren käytössä	1
Roskaantumisen estäminen.....	2
Haitallisten aineiden vähentäminen	3
Luonnon monimuotoisuuden lisääminen	3
Vieraslajit	4
Rehevöitymisen ja muun kuormituksen hillitseminen	5
Itämeriystävällinen ruokavalio.....	6
Yhteistyön ja osallisuuden lisääminen	6
Yhteistyön lisääminen.....	6
Itämeri-tietoisuuden lisääminen ja asukkaiden osallistaminen	7

Meren kestävän käytön edistäminen

Espoon satamat

Taulukko 1. Toimenpiteet merellisen liikenteen ympäristöystävällisyyden varmistamiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Liitämme kaupungin venesatamat Pidä saaristo siistinä ry:n Roope-satamaohjelmaan.	Yksi satama mukana, Otsolahden satama.	Liikunta ja urheilu/ merellinen liikunta
Opastamme veneilijöitä mahdollisuuksista osallistua rannikkovesien suojeluun. Viestinnän aiheina: <ul style="list-style-type: none">antifouling-maalit ja harjapesu vaihtoehtoisena menetelmänäjätevesien asianmukainen käsittely ja septitankkien tyhjennyspisteetroskat ja lajitteluveneiden ja varusteiden puhdistaminen ennen siirtoa toiseen vesistöön vieraslajien leviämisen hillitsemiseksisaarissa havaituista roskista ja vieraslajeista ilmoittaminenlintujen pesimärauha ja maihinnousukiellot	Satamasäännöissä kerrottu sallituista toimenpiteistä mm. satamissa ja veneidensäilytysalueilla. Harjapesun mahdollisuuksia lisätty solmimalla vuokrasopimuksia yrittäjien kanssa. Espoon satamien septiasemat mukana Septinet-ohjelmassa. Saaristossa havaituista epäkohdista mm. roskista yms. saadaan palautejärjestelmän kautta tieto.	Ympäristönsuojelu, Liikunta ja urheilu / merellinen liikunta ja Kaupunkiteknikan keskus / luonnon hoito
Arvioimme nykyisten septitankkien tyhjennyspisteiden riittävyyden ja tarpeen uusille tyhjennyspisteille.	Septitankkien täyttömäärän mittarit ilmoittavat täyttymisestä. Tällä hetkellä riittävä määrä kapasiteettia, ei tarvetta lisätä.	Liikunta ja urheilu / merellinen liikunta
Lisäämme veneen pohjan harjauslaitteita satamiin. Lisäämme laitteiden yhteyteen tietoa antifoulingmaalien haitallisista vaikutuksista meriekosysteemille.	Solmittu vuokrasopimuksia harjapesuyrittäjien kanssa.	Liikunta ja urheilu / merellinen liikunta ja Ympäristönsuojelu

Luontoarvojen huomioiminen meren käytössä

Taulukko 2. Toimenpiteet luontoarvojen huomioimiseen merenkäytössä.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Luomme ohjeistuksen valtakunnallisesti ja paikallisesti ekologisesti merkittävien meriluontoalueiden (EMMA ja PEMMA-alueiden) sekä merialueen muiden merkittävien luontoarvojen huomioimiseksi maan- ja meren käytössä ja sen suunnittelussa yhteistyössä Helsingin kaupungin ja ELY-keskuksen kanssa.	Ei aloitettu.	Ympäristönsuojelu, Kaupunkisuunnittelukeskus ja Rakennusvalvonta
Luomme selkeän ohjeistuksen asukkaille merialueella suoritettavista ruoppauksista, lupatarpeista,	Kaupungin nettisivuilla on ohjeita ruoppaajille, mutta tarkempaa tarvitaan. Kyselyitä	Ympäristönsuojelu,

rajoitusalueista, sekä ruoppauksen haitallisista vaikutuksista. Lisäämme myös ruoppaus- ja niittokohteet kaupungin paikkatietojärjestelmään.	tulee. Aiemmin nettisivuilla oli ohjeistusta. Varsinais-Suomen ELY-keskus on tekemässä asukkaille ja kunnan viranomaisille ohjeen, odotetaan sitä pohjaksi.	Rakennusvalvonta, Kaupunkisuunnittelukeskus ja Kaupunkitekniikan keskus
--	---	---

Roskaantumisen estäminen

Taulukko 3. Toimenpiteet roskaantumisen vähenemiseen, roskien poistoon ympäristöstä, sekä kierrätyksen lisääntymiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Lisäämme tekonurmikenttien läheisiin hulevesikaivoihin suodatuspusseja ehkäisemään muovien kulkeutumista hulevesiviemäriin.	Ei aloitettu.	Liikunta ja urheilu
Uudistamme tekonurmikenttiä uusilla ympäristöystävällisemmällä materiaaleilla.	Olemme vaihtaneet tekonurmikenttien täyteaineen ympäristöystävällisempään vaihtoehtoon BIOFlex	Liikunta ja urheilu
Siivoamme yleisille alueille hylättyjä huonokuntoisia veneitä ennen kuin ne päätyvät roskiksi vesistöihin ja merialueelle.	Jatkuvaa	Kaupunkitekniikan keskus/ Infrapalvelut ja Kunnossapito
Kehitämme siivouspalveluiden hankintaa. Edellytämme, että siivouspalvelut huolehtivat jätteiden oikeaoppisesta lajittelusta sekä korvaavat biojätteiden keräysastioissa biomuovipussit paperipusseilla.	Ei aloitettu.	Tilapalvelut, Hankintakeskus
Kirjaamme golfkenttien vuokrasopimuksien päivityksen yhteydessä sopimukseen vaatimuksen golfpallojen keräämisestä ympäristöstä, myös vesistöistä. Samalla selvitämme mahdollisuuksia kirjata sopimukseen vaatimuksia golfkenttien ravinnekuormituksen vähentämisestä.	Ei aloitettu.	Kaupunkitekniikan keskus, Tonttiyksikkö ja Ympäristönsuojelu
Osallistumme Pidä saaristo siistinä ry:n Mahan puruja muovista -kampanjaan yhteistyössä HSY:n kanssa tai lisäämme muulla tavalla tietoisuutta hulevesikaivoihin heitettyjen roskien päätymisestä lähivesistöihin.	Osallistuttiin kampanjaan 19.8.-1.9.2024. Viestittiin uutisilla kaupungin sivuilla, sekä ympäristönsuojelun Facebookissa. Hulevesikaivotarroja oli eri puolilla Espoota yhteensä 11 kpl.	Kaupunkitekniikan keskus ja Ympäristönsuojelu

Jatkamme yhteistyötä Itämeri Plogging -hankkeen kanssa.	Yhteistyö Laguunin ja Itämeri Ploggingin kanssa jatkuu, Visit Espoo tukee toimintaa edelleen.	Visit Espoo
---	---	-------------

Haitallisten aineiden vähentäminen

Taulukko 4. Toimenpiteet tietoisuuden lisäämiseen haitallisista aineista sekä niiden käytön ja ympäristöön päätyksen vähenemiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Lisäämme tietoa haitallisista aineista ja vähennämme niitä kaupungin hankinnoissa hyödyntämällä olemassa olevia materiaaleja (Haitallisten aineiden vähentämisen Green Deal -sopimus, NonHazCity-hankkeet ja Kemikaaliviisaan hankkijan opas).	Ei aloitettu.	Hankintakeskus
Selvitämme mahdollisuutta luoda maalämpökaivojen poraamiseen sertifiointijärjestelmän, jossa toimenpideluvan saamisen vaatimuksena on työjohtajan suorittama koulutus porausvesien käsittelystä. Lisäksi päivitämme maalämpökaivojen porausvesien käsittelyohjeen.	Ei aloitettu.	Ympäristönsuojelu ja Rakennusvalvonta
Lähetämme Espoossa graffitien poistoja suorittaville toimijoille ohjeistuksen graffitien pesusta, pesuvesien haitallisuudesta ympäristölle sekä graffitien vaihtoehtoisista poistomenetelmistä.	Tutustuttu vaihtoehtoisiin menetelmiin. Käyty PKS-tasoisia kokouksia poistajien kanssa ja annettu niissä ohjeita. Työ jatkuu.	Ympäristönsuojelu ja Kaupunkitekniikan keskus / Kunnossapito

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen

Taulukko 5. Toimenpiteet meriluonnon suojelun ja tiedon lisäämiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Kartoitamme merialueiden vedenalaista luontoa ja rannikon pienvesien tilaa.	Vedenalaisen luonnon kartoituksia toteutettiin kesällä 2024 yhteensä 4 kohteella. Pienvesikartoituksessa kartoitettiin 8 lammen luonnontilaisuutta ja lajistoa, sekä 9 lähteen luonnontilaisuutta.	Ympäristönsuojelu ja Kaupunkisuunnittelukeskus

Lisäämme vedenalaisen meriluonnon sekä luonnontilaisten rantojen suojelua.	Käynnissä. Alustavia keskusteluita alueista ja niiden rajauksista käyty kaavoituksen kanssa. Jatkuu vuonna 2025.	Ympäristönsuojelu ja Kaupunkisuunnittelukeskus
Testaamme purotalkkari-toimintaa Espoon virtavesillä kehittämällä talkoo- ja vapaaehtoistoimintaa. Purotalkkarit voivat esimerkiksi siivota roskia purojen varsilta, poistaa rytöjä sekä järjestää purokunnostus- tai vieraslajitalkoita.	Ei aloitettu.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito ja luonnonhoito, Ympäristönsuojelu

Vieraslajit

Taulukko 6. Toimenpiteet vieraslajien torjuntaan.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Lisäämme kaupungin maanvuokrasopimuksiin veloitteen vieraslajien hallintatoimista.	Ei aloitettu.	Kaupunkitekniikan keskus / Tonttiyksikkö sekä luonnonhoito
Järjestämme vieraslajitalkoita Villa Elfvikin luontotalon lähiympäristössä ja Laajalahden luonnonsuojelualueella, sekä kannustamme asukkaita järjestämään omia vieraslajitalkoita.	Jättipalsamitalkoot 12.6.2024, kanukkatalkoot 24.8.2024	Espoon ympäristönsuojelu / Villa Elfvikin luontotalo
Jatkamme Helmi-vieraspetohankkeessa supikoirien ja minkkien poistopyyntiä Finnovikenillä ja sen ympäristössä. Toimenpiteenä vuonna 2024.	Käynnissä oleva pyynti sisältyy Helmi-avustukseen, joka loppuu 31.10.2024. Vuodelle 2024 pyynti tilattiin.	Kaupunkitekniikan keskus
Osallistamme asukkaita vieraslajikasvien poistoon lisäämällä sopiville alueille keräyskehikoita, joihin alueen asukkaat ja ohikulkijat voivat panna kitkemänsä kasvijätteet. Keräyskehikoiden yhteyteen liitetään ohjeet alueella esiintyvien vieraslajien poistoon sekä asukkaille suunnattua viestintää vieraslajeista.	Gräsanojan varressa kehikoita, jotka ovat olleet ahkerassa käytössä. Tiedotettu asukkaita. 2025 suunnitelmissa lisätä Gräsanojan varteen useampia. Toiveissa muitakin alueita.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito; kunnossapito ja luonnonhoito
Tiedotamme vieraslajeista kaupungin verkkosivuilla, somekanavissa ja tapahtumissa.	Käynnissä, jatkuvaa.	Kaupunkitekniikan keskus/ luonnonhoito ja Ympäristönsuojelu

Rehevöitymisen ja muun kuormituksen hillitseminen

Taulukko 7. Toimenpiteet ravinteiden ja hulevesistä aiheutuvan kuormituksen vähentämiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Lähetämme neuvontakirjeen kiinteistökohtaisesta jätevesien käsittelystä jätevesiviemäriverkoston ulkopuolisiin saariin.	Ei aloitettu.	Ympäristönsuojelu
Seuraamme kaupungilla käytössä olevien hulevesirakenteiden toimivuutta. Seuraamme myös muiden toimijoiden hulevesien hallintaan liittyvien kokeilujen tuloksia, ja otamme mahdollisuuksien mukaan käyttöön parhaita ja kustannustehokkaita keinoja vähentää hulevesistä aiheutuvaa kuormitusta.	Kesällä 2024 on otettu ympäristön vesiseurannassa näytteitä muutamalla hulevesikohteella. Kake aloittamassa Helsingin ja Vantaan kanssa tutkimushankkeen luonnonmukaisten hulevesirakenteiden toimivuudesta. Kohteina Merituulentien biosuodatusaltaat, Pitkäjärvi-hankkeen tulvatasanne. Ympäristönsuojelu yhdessä Kaupunkitekniikan keskuksen, Kaavoituksen ja Rakennusvalvonnan kanssa pitivät hulevesi-infot lautakunnille, joissa kerrottiin hulevesien hallinnan haasteista ja mahdollisuuksista kaupungissa	Kaupunkitekniikan keskus / investoinnit / suunnittelu ja Hulevesityöryhmä
Lisäämme viestintää hulevesien käsittelystä yksityisillä kiinteistöillä ja sen merkityksestä vesistöihimme.	Ei aloitettu.	Ympäristönsuojelu
Lisäämme lumenkaatopaikkojen sulamisvesien hallintaa ja tarkkailua. Teemme yhteistyötä kaupungin ympäristönsuojelun kanssa väliaikaisten lumen sijoituspaikkojen valinnassa.	2024 tehtiin Vanttilan lumenvastaanottoalueen sulamisvesien laadusta selvitys. Uusien sijoituspaikkojen kommentointi jatkuu.	Kaupunkitekniikan keskus / Infranpalvelut, Ympäristönsuojelu, sekä Katukunnossapito
Lisäämme yhteistyötä kaupungin vuokratilojen viljelijöiden ja Länsi-Uudenmaan maaseutuhallinnon kanssa ja selvitämme mahdollisuuksia vähentää ravinnekuormitusta vuokratilojen osalta. Osallistamme viljelijöitä heidän pelloilleen kohdistuvien hankkeiden suunnittelussa.	2024 alustavia kartoituksia.	Ympäristönsuojelu ja Kaupunkitekniikan keskus / tonttiyksikkö ja investoinnit / suunnittelu

Itämeriystävällinen ruokavalio

Taulukko 8. Toimenpiteet Itämerestä kestävästi pyydettyjen kalaravinnon hyödyntämisen lisäämiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Lisäämme Itämerestä kestävästi pyydetyn kalan, kuten silakan ja särkikaloiden osuutta ruokalistoilla kaupungin järjestämissä ateriapalveluissa. Punaisen lihan määrää reseptiikassa ja ruokalistoilla vähennetään korvaamalla sitä kasviproteiinilla ravitsemussuositukset huomioiden.	Osa ateriapalvelutuottajista on lisännyt Itämerestä kestävästi pyydetyn kalan osuutta ruokalistoilla. Punaisen lihan määrä ruokalistoilla on vähentynyt (esim. Espoo Catering vähensi käyttöä 21 % v. 2023) ja vähenee edelleen marraskuussa julkaistavien ravitsemussuositusten mukaisesti. Tällä hetkellä kehitetään ns. hybridireseptiikkaa, jossa lihan osuutta korvataan kasviproteiinilla.	Ruokapalvelut
Lisäämme yhteistyötä koulujen ja päiväkotien viestinnän kanssa kestävästä ruokavalinnoista.	Hävikkiiviikolla julkaistiin artikkeli kuluttajaliiton sivuilla: https://www.kuluttajaliitto.fi/2024/08/30/havikkiviikon-vieraskestyn-joukkoruokailu-muokkaa-ruokatottumuksia/ , jota jaettiin myös Espoon some-kanavissa.	Ruokapalvelut

Yhteistyön ja osallisuuden lisääminen

Yhteistyön lisääminen

Taulukko 9. Toimenpiteet yhteistyön lisäämiseksi organisaatioiden sisällä ja niiden välillä.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Kartoitamme mahdollisuuksia lisätä saariston kunnossapitoa sekä vieraslajien kartoitusta ja poistoa yhteistyössä merialueella toimivien yhdistysten kanssa.	Meripelastajille lähetetty infoa yleisimmistä vieraslajeista, he kartoittavat esiintymiä.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito: kunnossapito ja luonnonhoito, Liikunta ja urheilu / merellinen liikunta
Lisäämme yhteistyötä Helsinki–Espoon kalatalousalueen kanssa mm. uhanalaisten vaelluskalakantojen tilan parantamiseksi.	Ympsuun yhteydenottoja ongelmakohteista. Vaelluskala ry ja Virho tiedottavat Whatsapp-ketjuissaan hyvin tarkkaan kalojen esiintymisestä, kulkuesteistä ym.	Ympäristönsuojelu ja Liikunta ja urheilu / merellinen liikunta
Jatkamme ja lisäämme yhteistyötä yritysten ja yhdistyksien kanssa Itämeri-toimenpideohjelman teemojen edistämiseksi. Haastamme kaupungin yksiköitä, kouluja, yrityksiä, yhdistyksiä	Talkoisiin kannustetaan jatkuvasti. Vuosittain tulee yhä enemmän yhteydenottoja talkookohteista. Kouluissa ja yrityksissä järjestetty talkoita.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito: kunnossapito ja luonnonhoito,

järjestämään siivous- ja vieraslajitalkoita.		Ympäristön suojelu
--	--	--------------------

Itämeri-tietoisuuden lisääminen ja asukkaiden osallistaminen

Taulukko 10. Toimenpiteet asukkaiden osallistamiseen.

Toimenpide	Toimenpiteen tilanne	Vastuutahot
Jatkamme asukkaiden järjestämien roska- ja vieraslajitalkoiden tukemista sekä lisäämme viestintää niistä. Kiitämme talkoita järjestäneitä tahoja vuosittain kaupungin viestintäkanavissa.	Talkoisiin kannustetaan jatkuvasti. Vuosittain tulee yhä enemmän yhteydenottoja talkookohteista. Kouluissa ja yrityksissä järjestetty talkoita. Kiittämistä ei ole tehty.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito
Jatkamme Crowdsors-sovelluksen hyödyntämistä asukkaiden ja yhdistyksien aktivoimiseen Itämeritoimenpideohjelman teemojen edistämiseksi.	2024 oli käytössä, jatkuu 2025.	Kaupunkitekniikan keskus / Viherkunnossapito ja luonnonhoito
Kannustamme kaupungin varhaiskasvatusyksiköitä, kouluja ja lukioita liittymään Itämerihaasteverkostoon ja/tai osallistumaan vuosittaiseen Itämeripäivään (joka järjestetään vuosittain elokuun viimeisenä torstaina).	Intrassa verkkosivu, jossa jaetaan tietoa ja ohjelmamateriaaleja	Kasvun ja oppimisen toimiala
Opastamme saaristomuseon koululaisryhmiä vesistöjen vedenlaadun seurantaan ja havaintojen kirjaamiseen Järvi-meriwikiin.	Ei aloitettu. Museo auki vain kesäkaudella.	Saaristomuseo Pentala
Villa Elfvikin luontotalo tarjoaa tietoa Itämerestä. Espoon luontoa esittelevässä Eläköön Espoo -näyttelyssä kerrotaan Itämeren luonnosta, sen hyvinvoinnin uhista ja miten kukin voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Luontotalosta voi lainata Suomenlahtinäyttelyn kouluille ja muihin sopiviin paikkoihin.	Käynnissä	Ympäristönsuojelu/ Villa Elfvikin luontotalo
Järjestämme vuosittain kolme Kosteikko elää -perheretkeä kesäsunnuntaisin. Niissä tutustutaan Laajalahden kosteikkoekosysteemiin. Yksi	Vuonna 2024 järjestettiin retket 30.6., 25.8. ja 15.9., jatkuu 2025	Ympäristönsuojelu / Villa Elfvikin luontotalo

retkistä on Itämeripäivää edeltävänä sunnuntaina.		
Kehitämme Itämeri-teemaista ohjelmaa luontokouluun.	Suunnitteluvaiheessa	Ympäristönsuojelu/ Villa Elfivikin luontotalo
Lisäämme Oittaaan luontopolulle opastaulun veden matkasta Oittaaalta Espoonlahteen sekä valuma-alueen merkityksestä vesistöjen ja merialueen vedenlaadulle.	Sisältö valmis, taulu työn alla	Ympäristönsuojelu / luonto- ja ympäristö tietoyksikkö ja Villa Elfivikin luontotalo